

Dům & Bydlení

PRÁVO

Střední příloha

Č. 28

14. 7. 2010

TENTO VÝTIŠK JE SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÝ

ZDRAVÝ SPÁNEK V KVALITNÍM POVLÉČENÍ

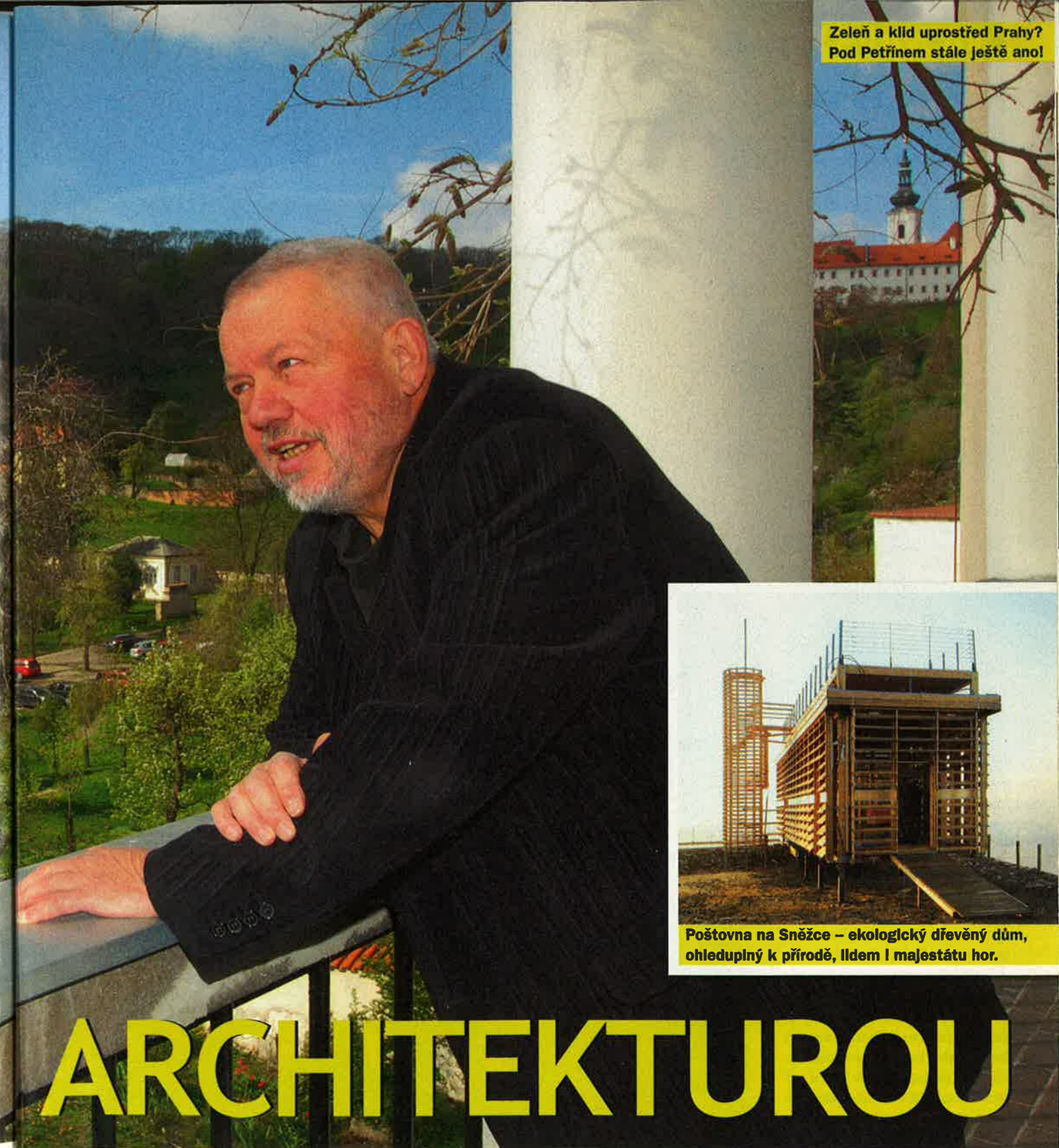
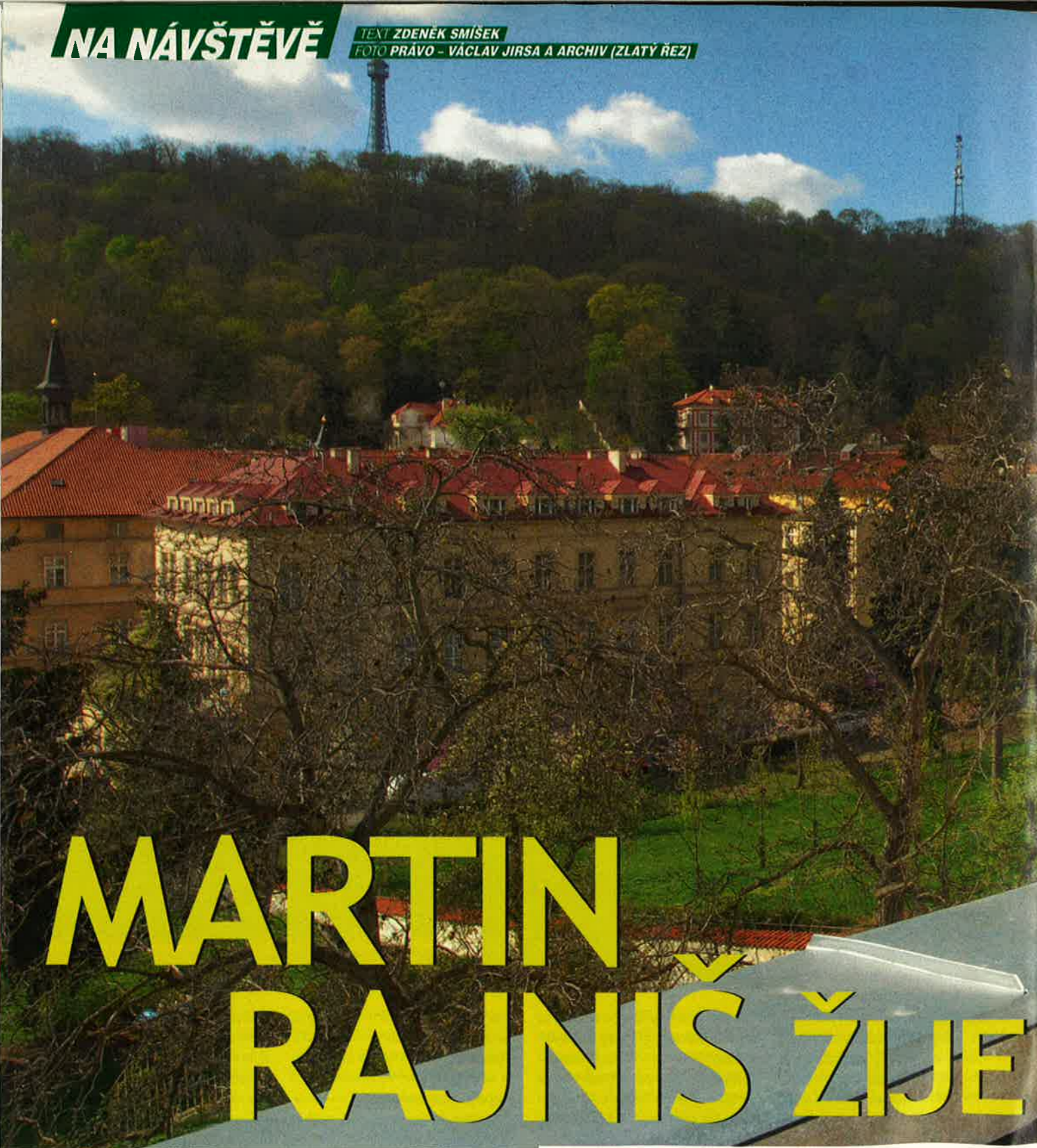
KRÁSA OKAPU

TKVÍ V DETAILU

MARTIN RAJNIŠ

ŽIJE ARCHITEKTUROU

MARTIN RAJNIŠ ŽIJE ARCHITEKTUROU

Poštovna na Sněžce – ekologický dřevěný dům, ohleduplný k přírodě, lidem i majestátu hor.

Nedávno Martin Rajniš (mimo jiné autor Poštovny na Sněžce) dospěl k názoru, že nejlepším názvem pro jeho ateliér bude vlastní příjmení. To je ostatně i na domovním zvonku v ulici pod Hradčany. Nehledě na to, že zde pan architekt i bydlí. Přesněji řečeno přespává. Na vyklápacím lůžku.

Bydlení lehce spartánské, ale na romantickém místě a odpovídající jeho přístupu k životu a práci: „Architekt umírá s tužkou v ruce, při práci. Pokud tu práci nemá skutečně rád, tak s tím měl praštit už během studií. A když

ji má rád, proč by ji opouštěl? Já nic krásnějšího než projektovat stavby, neznám. Občas jsou okamžiky na cestách, které se tomu vyrovnají,“ upřesňuje profesor architektury s letitými zkušenostmi z práce i v zahraničí (inspiraci hledá také

Arch. Rajniš tvrdí, že někdy je práce na klasičtějším prkně rychlejší než na počítači.

u indiánů), odkud se vrátil také proto, že má rád Prahu.

Dva ateliéry a cestování

„Já se snažím čas rozdělit na tři díly: jednu třetinu jsem v Praze, jednu třetinu v druhém ateliéru na chalupě po tátovi na Jizerkách a jednu třetinu jsem na cestách. Na tohle si pronajímám ateliér i byt, to by mě přišlo jako vyložené prohánění peněz komínem. Mám dva atáky a žádný není hlavní a vedlejší. Ale když změníte prostře-

dí, tak máte pocit, že jste si trochu odpočinul.“

Navíc nyní pan architekt klasické rodinné bydlení nepotřebuje, protože žije sám. „Moje první žena už zemřela, druhá žena si našla lepšího, krásnějšího, vyššího básníka perského původu s kanadským pasem. Krásná žena, se kterou jsem žil, mne opustila, protože si asi myslela, že ten život se mnou je příliš náročný...“

Současné projekty profesora Rajniše jsou většinou stavby ze dřeva,

vzdušné, prosvětlené. Vycházející z respektu a lásky k přírodě. Ostatně v takovém duchu bude i expozice v pavilonu na připravovaném Bienále architektury v Benátkách, která mimo jiné ve zmenšeném měřítku představí dřevěné rozhledny realizované u nás podle projektů ateliéru Martina Rajniše.

Otázka, jak jeho pověstné realizace korespondují s výběrem místa vlastního bydliště v centru města, se nabízela. Ale odpověď pro našeho hostitele těžká nebyla:

„Probůh! Viděl jste kvítka naší vistárie, krásný pohled na Petřín, daleký obzor? To vám připadá, že je jen tak? Národní divadlo, u kterého jsem se narodil, to mi koresponduje celý život. I když je to barák takový jako akademicko lehce nafoukaný. Přesto jsem si na něj od toho čtyřiačtyřicátého roku zvykl. Je tu i kousíček Vltavy, což je pro mě také důležité. Praha je tak nevýslovná magie! Něco úžasného. Na začátku mých cest jsem pořád přijížděl do nových a nových měst ▶▶▶

Své kouzlo má i výhled okny na druhou stranu – na průčelí staroměstských domů v ulici.

Do práce to náš hostitel nemá daleko – pár kroků.

A bude jim úplně jedno, jestli to podle stavebního zákona splňuje normy. Prostě to tam nepatří a tenhle člověk tam nemá co dělat.“

Jizerky do třetice

I když Martin Rajniš považuje generalizování za ošklivé, nečiní mu problém konstatovat, že Pražáci si myslí, že jsou jakási lepší sorta lidí. „Proto je nikdo nemá na vesnici rád. A koneckonců já se těm vesničanům nedivím. Sám jsem si teď raději kolem chalupy koupil tolik země, kolik se – v těchto prapodivných poměrech nastavených překupníky a uplatněných majetkovým fondem – dalo. Je hodně Pražáků, kteří se chovají jako hovada. Jeden, který bydlí nedaleko od nás v Jizerských horách, porazil nádherné zdravé jasany a habry. Stromy, pod kterými jsem jako pětiletý, desetiletý, patnáctiletý, dvacetiletý kluk vyrůstal. A já teď nevím, co mám dělat. Mám si tam jít kleknout a prosit ho, aby ty ostatní nechal na pokoji? Nebo mám vzít džíp a projet se mu po zahrádce a vrazit do jeho naduté káry a říct: My anarchisti známe jen tvrdý boj! Běda ti, nafoukanče! Já ten strom vidím, a to, že je na tvém, ještě neznamená, že kus toho stromu nepatří i mně.“

►►► a říkal jsem, proč je to tam tak ošklivé, proč je to tak ubožácké? Protože porovnat něco s Prahou je jako žít s Miss World a potom koukat na normální baby. A když už tu zůstanu, tak chci být tady, nechci být na okraji.“

Jak má pan profesor (podpis prezidenta Havla na diplomu na zdi už bledne, tak si ho prý chce nechat obtahnout, protože je na té listině prý tím nejcenějším) rád Prahu, tak nemá rád úředníky. Jeho pohled na svět vůbec je z pozice, jak sám říká, pracovního anarchisty. „S úředníky i policajty jsem se pral za komunistů a teď tomu není jinak.“

Dovolená jako trénink

Pro Martina Rajniše je cestování prý o tom, abychom něco objevovali.

„A ta cesta musí být taková, že si z ní musíme každý den do smrti smrtoucí něco pamatovat. A jestliže si to nepamatují, tak buď na mne zaútočil Alzheimer, nebo cesta stála za prd. Cesta musí být svým napětím, dynamikou, námahou na rozum i na

Prof. ing. arch. Martin Rajniš se nechává inspirovat zákony přírody, „která je neuvěřitelnou pokladnicí geniálních konstrukcí, tvarů, barev, systému i nahodlostí...“

tělo na úrovni normální práce. Já nemohu vyjít z rytmu. Jen musím zmínit trošku prostředky a prostředí, ale základní životní rytmus, ve kterém

si člověk trénuje a bystří hlavu, měnit nemohu. To se nesmí stát, protože mozek člověk potřebuje po čertech k práci. Architekt je často v si-

tuaci, že se při jednání s investorem musí během několika vteřin rozhodnout. A to jsou ty okamžiky, kdy můžete udělat chybu, když vám to

nepálí dostatečně rychle a nejste připravený na stres. Ne že bych já chyby nedělal. Dělán jich strašně moc. Jako každý. Churchill říkal, že kdyby nechal pracovat opice, tak každé druhé rozhodnutí udělají špatně. Takže se snažím být aspoň o prsa lepší než churchillovská opice.“

Svoboda a architektura s úředníky

„Svoboda bez poznávání věcí je naprosto utržená ze šibenice a vlastně vás zavede většinou do neštěstí. Mokrát jsem si naběhl na vidle, a to znamená, že většinou tu svobodu tu znamená, že většinou tu svobodu ztratíte. To když nerozpoznáte a ne reagujete včas na signály, které jste měl rozpoznat. Architektura je přesně z tohoto oboru. Jde o to zahloubat se do problému, najít si svou cestu a na té cestě, která vede ke svobodě, vytrvat.“

Svoboda v architektuře mezi jiným znamená, že vždy můžete sebe-mocnějšímu investorovi říci: Nezlob se, nemáš pravdu, nepřesvědčil jsi mě a já jdu od tohoto projektu pryč. Ale není to o tom, že řeknete gravitaci –

já už se tě nebojím. A uděláte něco, co vám žuchne. Nemůžete ignorovat fyzikální zákony. Ignorovat tiché hlásky, které mluví o tom, co je a co není správně.“

Každá práce dělána do hloubky přináší, podle pana architekta, krásnou míru svobody. Naproti tomu, jak připomíná, nechaly stavební úřady s klidem vzniknout těm „nejšerednějším a nejubožáctějším věcem“.

„Podívejte se třeba po Jižní spojce – ten psychologický a materiálový odpad, který kolem sebe sledujete. Je udělaný zcela v souladu s územními a jinými plány, podle stavebních povolení. Ale pravidla by měla znamenat, že sousedovi bez jeho vůle

nemůžete postavit něco, co mu zastíní výhled. Ta pravidla by měla jakékoli excesy předem vyloučit. Prostě proto, že jste slušný člověk, který se sousedů zeptá, než něco udělá. A nedělá něco na protiveň.“

Martin Rajniš je také námořním kapitánem a kotva i s ním v Praze čekala na příští cestu.

Ty krásné vesnice – barokní, gotické – jsou vlastně zhmotněná nepsaná pravidla hry, která lidi dodržovali. Sedlák věděl, že když postaví nehoráznou věc, tak mu zcela právem dají v hospodě do držky.

Méně je více

Jako má cibule slupky, tak si jsou podle architekta Rajniše lidi v komunitě bližší a vzdálenější. „Součástí komunity musí být určitá představa o vytváření prostředí, určitý životní styl. Co se může a nemůže. Jak se to může udělat a jak se to nemůže. V současné době máme v tomhle velký zmatek. Takže by mělo platit pár pravidel: méně je více. Skromnosti není nikdy dost. Menší domy jsou lepší než větší domy, skromnější a levnější domy jsou často lepší než ty drahé a střídání méně materiálů je vždycky správně... A když nevím, tak jdu za sousedy s dobrou lahvinkou vína nebo něčeho tvrdého. Sednu si a zeptám se, co jim vadí, co jim nevadí, než něco udělám. Když nevím, tak si dlouze sednu na zadek a přemyslím o tom. Ptám se místních, ptám se lidí, kteří tam žijí mnoho generací. A posoudím to ze všech možných stran, než se rozhodnu. Tohle patří normálně k pravidlům. Těm bychom se mohli učit od takzvaných primitivů a divochů, žijících ve třetím světě.“